

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА
ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ**

БЕКИТИЛДИ

Кыргыз Республикасынын
билим берүү жана илим
министрлигинин

Буйругу № 863/1 _____

«__10__» __май__ 2022ж.

Каттоо номери 8

Код 200724

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ОРТО КЕСИПТИК БИЛИМ
БЕРҮҮСҮНҮН МАМЛЕКЕТТИК БИЛИМ БЕРҮҮ СТАНДАРТЫ**

Адистиги: **250403 - “Жыгач иштетүүнүн технологиясы, эмеректер
дизайны жана конструкциялоо”**

Квалификациясы: **техник-технолог**

Бишкек – 2022

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ОРТО КЕСИПТИК БИЛИМ БЕРҮҮСҮНҮН МАМЛЕКЕТТИК БИЛИМ БЕРҮҮ СТАНДАРТЫ

1-глава. Жалпы жоболор

1. Ушул Кыргыз Республикасынын кесиптик орто билим берүүсүнүн **250403 “Жыгач иштетүүнүн технологиясы, эмеректер дизайны жана конструкциялоо”** адистиги боюнча мамлекеттик билим берүү стандарты (мындан ары – Мамлекеттик билим берүү стандарты) “Билим берүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына жана Кыргыз Республикасынын билим берүү жаатындагы башка ченемдик укуктук актыларына ылайык иштелип чыккан.

2. Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартында төмөнкү түшүнүктөр пайдаланылат:

- **негизги кесиптик билим берүү программасы** - максаттарды, күтүлүүчү натыйжаларды, тийиштүү адистик боюнча билим берүү процессин ишке ашыруунун мазмунун жана уюштурулушун регламенттөөчү окуу-методикалык документтердин жыйындысы;

- **сабактардын цикли** - окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон билим берүү программасынын бир бөлүгү же окуу сабактарынын жыйындысы;

- **модул** - окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон окуу сабактарынын бөлүгү;

- **компетенция** - окуучунун аныкталган бир чөйрөдө майнаптуу жана жемиштүү иштөөсү үчүн зарыл болгон билими жагынан даярдоого карата алдын ала коюлган социалдык талап (ченем);

- **кредит** - негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугунун шарттуу ченеми;

- **окутуунун натыйжалары** - негизги билим берүү программасы/модулу боюнча окутуунун натыйжасында ээ болгон компетенциялар;

- **кесиптик стандарт** - кесиптик иштин конкреттүү түрүнүн чегинде анын мазмунуна жана сапатына карата талаптарды белгилөөчү, кызматкер кайсы иште болсо да, кайсыл уюмда болсо да өзүнүн ордун татыктуу ээлеши үчүн кызматкерде болушу милдеттүү болгон квалификациянын сапаттык деңгээлин баяндаган негиз түзүүчү документ.

Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартын аткаруу менчигинин түрүнө жана ведомстволук таандыктыгына, кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу бардык билим берүү мекемелери үчүн милдеттүү болуп саналат.

2-глава. Колдонуу жааты

3. Ушул Мамлекеттик билим берүү **250403 “Жыгач иштетүүнүн технологиясы, эмеректер дизайны жана конструкциялоо”** адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программаларын ишке ашырууда милдеттүү болгон ченемдердин, эрежелердин жана талаптардын жыйындысын билдирет жана Кыргыз Республикасынын аймагында тиешелүү адистик боюнча лицензиясы жана аккредитациясы бар, менчигинин түрүнө жана ведомстволук таандыктыгына карабастан кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу бардык билим берүү уюмдарынын уюштуруу-методикалык документтерди иштеп чыгуусу, кесиптик орто билим берүүсүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүүнүн сапатын баалоосу үчүн негиз болуп эсептелет.

4. **250403 “Жыгач иштетүүнүн технологиясы, эмеректер дизайны жана конструкциялоо”** адистиги боюнча Мамлекеттик билим берүү стандартынын негизги колдонуучулары болуп төмөнкүлөр саналат:

- ушул адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программаларын ишке ашырууга укуктуу билим берүүнүн уюмдарынын **администрациясы жана педагогикалык курамы;**

- ушул адистиктеги негизги билим берүү программасын өздөштүрүү боюнча өзүнүн окуу ишин натыйжалуу ишке ашыруу үчүн жооптуу **студенттер;**

- кесиптик иштин тийиштүү чөйрөсүндөгү **адистердин жана иш берүүчүлөрдүн бирикмелери;**

- Кыргыз Республикасынын билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын тапшырмасы боюнча негизги билим берүү программаларын иштеп чыгууну камсыз кылуучу **окуу-методикалык бирикмелер жана кеңештер;**

- кесиптик орто билим берүүнү каржылоону камсыз кылуучу билим берүү чөйрөсүндөгү **ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар;**

- кесиптик орто билим берүү системасында мыйзамдардын сакталышын контролдоону камсыз кылуучу, кесиптик орто билим берүү чөйрөсүндө аккредитациялоочу жана сапатын контролдоочу билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар;

- билим берүү программаларын жана уюмдарын аккредитациялоочу агенттиктер.

3-глава. Адистиктин жалпы мүнөздөмөсү

5. **250403 “Жыгач иштетүүнүн технологиясы, эмеректер дизайны жана конструкциялоо”** адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүүнүн программасын өздөштүрүү формалары:

- күндүзгү;

- күндүзгү-сырттан (кечки);
- сырттан окуу.

6. Жалпы орто билим берүүнүн базасында күндүзгү окуу формасы боюнча кесиптик орто билим берүүнүн адистиги боюнча негизги билим берүү программасын өздөштүрүүнүн ченемдик мөөнөтү 1 жыл 10 айдан кем эмес. Ушул кесиптик билим берүү программасын негизги жалпы билим берүүнүн базасында ишке ашыруу учурунда өздөштүрүүнүн белгиленген ченемдик мөөнөтү 1 (бир) жылга узартылат.

7. Кесиптик орто билим берүү программасына интеграцияланган жалпы орто билим берүүнүн жалпы билим берүү программасын (10 жана 11-класстар) ишке ашырууда жалпы орто билими жөнүндөгү документ (аттестат) берилбейт, ал эми сабактар боюнча алган баалар кесиптик орто билим берүү жөнүндөгү документке (дипломго) коюлат.

8. Окууга тапшырууда абитуриентте төмөнкү документтердин бири болуусу тийиш:

- жалпы орто билими жөнүндө аттестат;
- негизги жалпы билими жөнүндө күбөлүк.

9. Күндүзгү-сырттан (кечки) жана сырттан окуу формалары боюнча, ошондой эле окутуунун ар түрдүү формалары айкалыштырылган жана аралыктан билим берүү технологиялары пайдаланылган учурда кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүү мөөнөтү кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан күндүзгү окуу формасында өздөштүрүүнүн белгиленген ченемдик мөөнөтүнө карата 6 айга узартылат.

Орто кесиптик билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюму кайра аттестациялоонун (кайра зачет тапшыруунун) жыйынтыгы менен башка адистиктик боюнча жогорку кесиптик билим же орто кесиптик билим алууда студент өздөштүргөн (өткөн) өзүнчө дисциплиналар (модулдар) жана (же) өзүнчө практикалар боюнча окутуунун натыйжаларын толук же жарым-жартылай кайра кабыл алышы мүмкүн.

Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүүнүн башка ченемдик мөөнөттөрү өзүнчө ченемдик укуктук акт менен бекитилет.

10. Күндүзгү окуу формасы боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларынын эмгек сыйымдуулугу **120**дан кем эмес кредитти түзөт. Бир окуу семестринин эмгек сыйымдуулугу 30дан кем эмес кредитке барабар (окуу процесси эки семестрлик болуп уюштурулган учурда).

Бир кредит студенттин окуу ишинин **30** саатына барабар (анын ичине аудиториялык, өз алдынча иши жана аттестациянын бардык түрлөрү кирет).

Күндүзгү-сырттан (кечки) жана сырттан окуу формалары боюнча, ошондой эле окутуунун ар түрдүү формалары айкалыштырылган учурда

негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугу окуу жылы үчүн **45тен кем эмес кредитти** түзөт.

11. Инсанды окутуу жана тарбиялоо жаатында **250403 “Жыгач иштетүүнүн технологиясы, эмеректер дизайны жана конструкциялоо”** адистиги боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын максаттары.

250403 “Жыгач иштетүүнүн технологиясы, эмеректер дизайны жана конструкциялоо” адистиги боюнча орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын окутуу жаатындагы максаты болуп төмөнкүлөр саналат:

- социалдык жактан мобилдүү жана эмгек рыногунда өз ордун сактай ала турган универсалдык жана адистик компетенцияларга ээ адистерди даярдоо;

- адистерди гуманитардык, социалдык, экономикалык, математикалык жана табигый илимдердин негизинде окутуу;

- илимий, фундаменталдык жана кесиптик даярдыктын гармониялуу айкалышуусунун негизинде жыгач иштетүүчү өнөр жай тармагында ийгиликтүү иштөөгө техниктерди даярдоо.

250403 “Жыгач иштетүүнүн технологиясы, эмеректер дизайны жана конструкциялоо” адистиги боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын инсанды тарбиялоо жаатындагы максаты болуп төмөнкүлөр саналат:

- максатка умтулган, уюшкан, эмгекчил, жоопкерчиликтүү инсанды тарбиялоо;

- патриоттуулук, коммуникативдүүлүк, толеранттуулук сапаттарга ээ кадрларды өстүрүү;

- алардын жалпы маданиятын жогорулатуусуна кам көрүү ж.б.

12. **250403 “Жыгач иштетүүнүн технологиясы, эмеректер дизайны жана конструкциялоо”** адистиктин бүтүрүүчүлөрүнүн кесиптик ишинин тармагы: жыгач иштетүү продукцияларын өндүрүү боюнча технологиялык процесстерди жүргүзүү жана иштеп чыгуу; түзүмдүк бөлүмдүн ишин уюштуруу.

13. **Жыгач иштетүүнүн технологиясы, эмеректер дизайны жана конструкциялоо** адистиги боюнча бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин тармагы:

- Жыгач иштетүүдө колдонулган материалдар;

- Технологиялык иштер;

- Технологиялык каражаттар (технология жабдуулары, технологиялык курал-жарактар);

- Конструктордук жана технологиялык документациялар;

- Баштапкы эмгек жааматы.

14. Бүтүрүүчү даярдалып жаткан кесиптик иштин түрүн даярдоодо, билим берүү уюму тарабынан иштелип чыккан окутуу программасынын мазмунун кызыкдар болгон иш берүүчүлөр менен биргеликте кесиптик орто

билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму улуттук квалификация алкагына жана кесиптик стандартка (эгер болсо) ылайык аныктоосу керек.

250403 “Жыгач иштетүүнүн технологиясы, эмеректер дизайны жана конструкциялоо” адистиги боюнча бүтүрүүчү кесиптик ишмердүүлүктүн төмөнкү түрлөрүнө даярдалат:

- эмеректерди долбоорлоого жана курууга катышуу;
- жыгач иштетүү өндүрүшүндө технологиялык процесстерди жүргүзүү жана иштеп чыгууга;
- жыгач иштетүү ишканасынын түзүмдүк бөлүмдөрүнүн алкагында өндүрүш ишин уюштурууга катышууга;
- бир, же бир нече кесиптик жумуштарды аткара билүүгө.

15. Бүтүрүүчү даяр болууга тийиш кесиптик иштин милдеттеринин тизмеси кесиптик иштин жана кесиптик стандартка (эгер болсо) ылайык жана квалификациялык талаптарынан алынуусу керек: **250403 “Жыгач иштетүүнүн технологиясы, эмеректер дизайны жана конструкциялоо”** адистиги боюнча бүтүрүүчү адистик ишмердүүлүктүн түрлөрүнө ылайык төмөнкү кесиптик милдет-тапшырмаларды чече билүүсү зарыл:

- эмеректерди долбоорлоого жана курууга катышуу;
- жыгач иштетүү өндүрүшүндө технологиялык процесстерди жүргүзүү жана иштеп чыгууга жөндөмдүүлүк;
- жыгач иштетүү ишканасынын түзүмдүк бөлүмдөрүнүн алкагында өндүрүш ишин уюштурууга катыша алат;
- жумушчу кесиби боюнча бир, же бир нече сертификаттарга ээ.

16. Кесиптик орто билим берүүнүн **250403 “Жыгач иштетүүнүн технологиясы, эмеректер дизайны жана конструкциялоо”** адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүргөн бүтүрүүчү төмөнкүлөргө даярдалды:

- жогорку кесиптик билим берүүгө даярдоонун тийиштүү адистиги боюнча тездетилген программалар боюнча тиешелүү профилдеги 730200 “Жыгач даярдоо жана иштетүү өндүрүшүнүн технологиясы” жогорку кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программасын өздөштүрүүгө.

4-глава. Негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруунун шарттарына карата жалпы талаптар

17. Кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмдары адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өз алдынча иштеп чыгышат. Негизги кесиптик билим берүү программасы адистик боюнча тийиштүү Мамлекеттик билим берүү стандартынын, улуттук квалификациянын алкагынын, квалификациянын жана кесиптик стандарттын (эгер болсо) тармактык/сектордук алкактарынын негизинде иштелип чыгат.

Орто кесиптик билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмдары илимдин, маданияттын, экономиканын, техниканын, технологиянын жана социалдык чөйрөнүн өнүгүүсүн эске алуу менен билим берүү сапатынын кепилдигин камсыз кылуу боюнча төмөнкүлөр менен туюндурулган сунуштарга ылайык негизги кесиптик билим берүү программасын 5 жылда бир жолудан кем эмес жаңылап турууга милдеттүү:

- бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын камсыз кылуу боюнча стратегияларды иштеп чыгуу;

- билим берүү программаларына мониторинг жүргүзүү; мезгил-мезгили менен рецензиялоо;

- так макулдашылган критерийлердин негизинде студенттердин билимдеринин жана ыктарынын, бүтүрүүчүлөрдүн компетенцияларынын деңгээлин баалоонун объективдүү жол-жоболорун иштеп чыгуудан;

- окутуучулук курамдын сапатын жана компетенттүүлүгүн камсыз кылуу;

- бардык ишке ашырылуучу билим берүү программаларын жетиштүү ресурстар менен камсыз кылуу, аларды натыйжалуу колдонууну, анын ичинде окуп жаткандарды сурамжылоо аркылуу контролдоо;

- өзүнүн ишин (стратегиясын) баалоо жана башка билим берүү уюмдары менен салыштыруу үчүн макулдашылган критерийлер боюнча туруктуу негизде текшерип туруу;

- коомчулукка өзүнүн ишинин натыйжалары, пландары, инновациялары жөнүндө маалымдоо.

18. Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо аларды учурдагы, орто аралык жана жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациялоону камтышы керек жана эки багытта жүргүзүлүш керек:

- дисциплиналарды өздөштүрүү деңгээлин баалоо;

- студенттердин кесиптик модулдарды өздөштүрүү компетенцияларын баалоо.

Студенттерди учурдагы аттестациялоо кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан белгиленген (педагогикалык кеңеш бекиткен) баалоонун модулдук-рейтингдик системасынын негизинде окуу семестринин ичинде жүргүзүлөт.

Студенттерди орто аралык аттестациялоо ар бир семестрдин аягында жүргүзүлөт жана бардык сабактар боюнча семестрдеги учурдагы аттестациялоонун жыйынтыктары боюнча жыйынтык баалар (экзамендик баалар) коюлат.

Негизги кесиптик билим берүү программасына ылайык келген этаптуу же түпкү талаптарга студенттердин жана бүтүрүүчүлөрдүн жеке жетишкендиктеринин шайкеш келишине карата студенттерди учурдагы, орто аралык аттестациялоо жана бүтүрүүчүлөрдү жыйынтыктоочу аттестациялоо үчүн билимин, билгичтигин жана ээ болгон компетенцияларынын деңгээлин баалоого мүмкүндүк берүүчү типтүү тапшырмаларды, контролдук иштерди, модулдук тесттерди камтыган

баалоо каражаттарынын базалары түзүлөт. Баалоо каражаттарынын базалары кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан иштелип чыгат жана бекитилет.

Ар бир сабак боюнча учурдагы, орто аралык аттестациялоону жүргүзүүнүн айкын формалары менен жол-жоболору жана кесиптик модулдар билим берүү уюму тарабынан иштелип чыгат жана окутуу башталган убакыттын биринчи 2 айынын ичинде студенттерге билдирилет.

Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан аныкталган тартипте жүргүзүлөт. **250403 “Жыгач иштетүүнүн технологиясы, эмеректер дизайны жана конструкциялоо”** адистиги боюнча бүтүрүүчүлөрдүн жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациялоо төмөнкү мамлекеттик экзаменден турат:

- өзүнчө дисциплина боюнча жыйынтыктоочу экзамен же дисциплиналар аралык жыйынтыктоочу экзамен;

- бүтүрүүчү квалификациялык ишин жактоо.

Бүтүрүүчү квалификациялык иштер студенттин конкреттүү маселелерди чечүүдө адистик боюнча алган билимин системалаштыруу жана бекемдөө максатында, ошондой эле студенттин өз алдынча иштөөгө даярдыгынын деңгээлин билүүгө көмөктөшөт. Бүтүрүүчү квалификациялык иштер дипломдук иш же дипломдук долбоор түрүндө болот. Бүтүрүүчү квалификациялык иштердин темалары кесиптик билим берүү уюму тарабынан аныкталат. Студентке бүтүрүүчү квалификациялык иштин темасын тандоо укугу берилет. Бүтүрүүчү квалификациялык ишке даярданууда жетекчи жана кеңеш берүүчү дайындалат.

Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестацияга кирүүчү аттестациялык сыноолорду өткөрүү шарттары кесиптик билим берүү уюму тарабынан аныкталат жана жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациянын башталышына алты ай калганга чейин студенттерге билдирилиши керек. Студенттер сыноонун программалары жана консультация менен камсыздалат.

Бүтүрүүчү квалификациялык иштерди жактоого негизги кесиптик билим берүү программасынын бирөөнүн толук курсун окуп бүткөн жана окуу планы боюнча каралган бардык аттестациялык сыноолорду ийгиликтүү тапшырган студенттер киргизилет.

Жыйынтыктоочу сыноолор кээ бир сабактар боюнча кесиптик билим берүү программасынын толук курсу бүтө электе жүргүзүлүшү мүмкүн.

19. Негизги кесиптик билим берүү программасын иштеп чыгууда кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун бүтүрүүчүлөрдүн жалпы компетенцияларын (мисалы, социалдык өз ара аракеттенүү компетенцияларын, өзүн-өзү уюштурууну жана системалык-иш мүнөзүндөгү өз алдынча башкарууну) калыптандыруу мүмкүнчүлүктөрү аныкталышы керек. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму төмөнкүлөргө милдеттүү:

- өзүнүн социалдык-маданий чөйрөсүн түзүүгө;
- инсандын ар тараптуу өнүгүүсү үчүн зарыл болгон шарттарды түзүүгө;

- студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүнү, студенттердин коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун ишине катышуусун кошкондо, окуу процессинин социалдык-тарбиялык компонентин өнүктүрүүгө түрткү берүүгө.

20. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун негизги кесиптик билим берүү программасы **студенттин тандоосу боюнча сабактарды камтуусу керек**. Студенттин тандоосу боюнча сабактарды түзүүнүн тартибин кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун педагогикалык кеңеши белгилейт.

21. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму төмөнкүлөргө милдеттүү:

- студенттердин өзүнүн окуу программасын түзүүгө катышуусунун реалдуу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылууга;

- негизги кесиптик билим берүү программасын түзүүдө студенттерди алардын укуктары жана милдеттери менен тааныштырууга;

- студенттер тандап алган сабактар алар үчүн милдеттүү болуп калаарын, ал эми алардын жалпы эмгек сыйымдуулугу окуу планында каралгандан кем болбошу керектигин түшүндүрүүгө.

22. Студенттер өз тандоосу боюнча окуу сабактарын өздөштүрүүгө бөлүнгөн окуу убактысынын көлөмүнүн чегинде негизги кесиптик билим берүү программасында каралган конкреттүү сабактарды тандап алууга укуктуу.

23. Студенттер кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун негизги кесиптик билим берүү программасында каралган бардык тапшырмаларды белгиленген мөөнөттөрдө аткарууга милдеттүү.

24. Студенттер негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүүдө натыйжаларга жетишүү максатында студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүгө, коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун ишине катышууга милдеттүү.

25. Студенттин окуу жүктөмүнүн максималдуу көлөмү анын аудиториялык жана аудиториядан тышкары (өз алдынча) окуу ишинин бардык түрлөрүн камтуу менен **жумасына 45 саат** болуп белгиленет.

Күндүзгү окуу формасындагы бир жумалык аудиториялык сабактардын көлөмү Мамлекеттик билим берүү стандарты менен аныкталат жана адистиктин өзгөчөлүгүн эске алуу менен, ар бир окуу сабагын үйрөнүүгө бөлүнгөн **жалпы көлөмдүн 35 пайызынан** ашпоосу керек.

Окуу дисциплинасы боюнча өз алдынча иштөөгө бөлүнүүчү сааттарга ошол окуу дисциплинасы (модулу) боюнча экзаменге даярданууга каралган убакыт киргизилет.

26. Күндүзгү-сырттан (кечки) окуу формасында аудиториялык сабактардын көлөмү жумасына **16 сааттан кем** болбошу керек.

27. Сырттан окуу формасында окутуучу менен сабак окуу мүмкүндүгү студентке **жылына 150 сааттан кем эмес** көлөмдө камсыз кылынуусу керек.

28. Окуу жылындагы эс алуу убагынын жалпы көлөмү **10 жуманы**, анын ичинде **кыш мезгилинде 2 жумадан кем эмест** түзүүсү керек.

5-глава. Негизги кесиптик билим берүү программасына карата талаптар

29. **250403 “Жыгач иштетүүнүн технологиясы, эмеректер дизайны жана конструкциялоо”** адистиги боюнча бүтүрүүчү негизги кесиптик билим берүү программасынын максаттарына жана ушул Мамлекеттик билим берүү стандартынын 11 жана 15-пункттарында көрсөтүлгөн кесиптик иштин милдеттерине ылайык төмөнкү компетенцияларга ээ болушу керек:

а) жалпы:

ЖК1. Өз ишин уюштурууну, кесиптик милдеттерди аткаруу методун жана ыкмаларын тандоону, алардын натыйжалуулугун жана сапатын баалоону билүү;

ЖК2. Стандарттык жана стандарттык эмес абалдарда чечим кабыл алуу, маселелерди чечүү, жоопкерчиликти жана демилге көтөрүү;

ЖК3. Кесиптик милдеттерди натыйжалуу аткаруу, кесиптик жана инсандык өнүгүү үчүн зарыл болгон маалыматтарды издөө, чечмелөө жана пайдалануу;

ЖК4. Кесиптик ишинде маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонуу;

ЖК5. Командада иштөөнү, кесиптештер, жетекчилер жана кардарлар менен натыйжалуу баарлашууну билүү;

ЖК6. Команда мүчөлөрүнүн (кол алдындагы) иши жана аларды иш орунда окутуу, тапшырмаларды аткаруунун жыйынтыгы үчүн жоопкерчилик алуу;

ЖК7. Жеке инсандык жана кесиптик өнүгүүсүн башкаруу, кесиптик иште эмгек шарттарынын жана технологиялардын өзгөрүүсүнө адаптациялануу;

ЖК8. Чакан жамаат менен уюштуруу-башкаруу иштерине даяр болуу;

ЖК9. Өзүнүн оозеки жана жазма кебинде Мамлекеттик жана расмий тилде так, аргументтүү жана логикалык жактан туура айта, жаза билүү;

ЖК10. Өзүнүн келечектеги кесибине кызыгуу менен бирге, анын маңызын жана социалдык маанилүүлүгүн түшүнүү.

б) кесиптик иштин негизги түрлөрүнө ылайык келген кесиптик:

- **Эмеректердин дизайнын жана конструкциясын иштеп чыгуу:**

КК1. Компьютердик технологияны колдону менен эмеректердин дизайнын иштеп чыгууга катышуу;

КК2. Эмеректердин конструкциясын жана эсептөөлөрдү аткаруу.

- **Жыгач иштетүү өндүрүшүндөгү технологиялык процесстерди иштеп чыгуу жана тейлөө:**

КК3. Автоматташтырылган өндүрүш системасын пайдалануу менен буюмдардын конструкцияларын даярдоого жана өндүрүштү технологиялык жактан жөндөө иштерине, жыгач иштетүү өндүрүшүнүн технологиялык процесстерин иштеп чыгууга катышат;

КК4. Жыгач иштетүү өндүрүшүндө буюмдарды жасоонун бардык баскычтары боюнча технологиялык процесстердин картасын түзөт;

КК5. Жыгач иштетүү өндүрүшүндө буюмдарды жасоодо технологиялык процесстерди жүргүзүүнү уюштурат;

КК6. Буюмдарды өндүрүүдө сырьё, материалдарга кеткен чыгымдардын жана жабдуулардын технологиялык эсебин жүргүзөт;

КК7. Технологиялык документтерде көрсөтүлгөн талаптарга ылайык жыгач иштетүү өндүрүшүнөн чыккан товарлардын сапатын текшерет.

- **Жыгач иштетүү өндүрүшүнүн ичиндеги түзүмдөрдө өндүрүш ишин уюштурууга катышуу:**

КК8. Өндүрүш түзүмдөрүнүн иштерин пландаштырууга катышат;

КК9. Өндүрүш түзүмдөрдүн ишин жетектөөгө катышат;

КК10. Өндүрүш түзүмдөрүнүн иш процессин жана натыйжасын талдоого катышат;

КК11. Кызматкерлер менен тектеш түзүмдөрдүн ортосундагы кызматташтык байланышты жүргүзүүгө катышат;

КК12. Бир же бир нече жумушчу ишин жана кызматтык милдеттерди аткарат.

30. Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик программасына төмөнкүдөй блоктор жана окуу циклдери кирет:

1-блок "Дисциплиналар (модулдар)":

- 1) жалпы гуманитардык цикл;
- 2) математикалык жана табигый илим цикли;
- 3) кесиптик цикл;
- 4) дене тарбия;

2-блок "Практика";

3-блок "Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация".

Орто кесиптик окуу жайы мамлекеттик билим берүү стандартынын талаптарына ылайык негизги билим берүү программасын иштеп чыгат жана улуттук квалификациянын алкактарына ылайык окутуунун натыйжаларына жетүүгө жоопкерчилик тартат.

Дисциплиналардын (модулдардын) топтомун жана алардын негизги билим берүү программасынын ар бир блогуна тиешелүү эмгек сыйымдуулугун орто кесиптик окуу жайы улуттук квалификациянын алкактарында каралган окутуунун натыйжаларынын жыйындысы түрүндө

аны өздөштүрүүнүн талаптарын эске алуу менен ушул блок үчүн белгиленген көлөмдө өз алдынча аныктайт.

Негизги кесиптик билим берүү программасы жалпы гуманитардык циклдин билим берүү дисциплиналарын ишке ашырууну камсыз кылуусу керек, алардын тизмеси жана эмгек сыйымдуулугу Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илим чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы тарабынан аныкталат.

Аталган дисциплиналардын мазмуну жана ишке ашыруу тартиби тиешелүү адистик боюнча орто кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарты менен белгиленет.

Орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасы ушул Макетке тиркелген түзүмгө ылайык иштелип чыгат.

31. Сабактардын ар бир циклы базалык (милдеттүү) жана элективдүү бөлүккө ээ болушу керек. Элективдүү бөлүк базалык бөлүктүн сабактарынын мазмуну менен аныкталуучу студенттердин билимдерин, билгичтиктерин жана көндүмдөрүн кеңейтүүгө жана тереңдетүүгө мүмкүндүк берет. Элективдүү бөлүк кесиптик орто окуу жайы тарабынан ишке ашырылуучу кесиптик билим берүү программасынын өзгөчөлүктөрүнө жараша белгиленет.

Мамлекеттик аттестациянын көлөмүн эске албастан милдеттүү бөлүктүн көлөмү негизги билим берүү программасынын жалпы көлөмүнүн 50дөн ашпаган пайызын түзүүгө тийиш.

Орто кесиптик окуу жайы ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдарга (алардын арызы боюнча) алардын психофизикалык өнүгүүсүнүн өзгөчөлүктөрүн, жеке мүмкүнчүлүктөрүн эске алуучу жана зарыл болгон учурда аталган адамдардын өнүгүүсүнүн бузулушун оңдоону жана социалдык адаптациялоону камсыздоочу негизги билим берүү программасы боюнча окуу мүмкүндүгүн берүүсү тийиш.

32. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу окутулуучу сабактын профилине ылайык келген базалык билими бар жана системалык түрдө илимий жана (же) илимий-методикалык иш менен алектенген педагогикалык кадрлар менен камсыздалышы керек.

Кесиптик циклдин окутуучулары даярдоонун тийиштүү адистиги/багыты боюнча жогорку кесиптик билимге (авиациялык адистиктерден тышкары) ээ болуулары керек.

Кесиптик циклдин окутуучуларынын сапаттык курамын баалоодо стажы 10 жылдан ашкан өндүрүшчүлөр эсепке алынат.

Окутуучулар квалификация жогорулатуу программасы боюнча кошумча кесиптик билим алышат, жана ошондой эле 3 жылда 1 жолу профилдик ишканаларда стажировкадан өтүп турушат.

Штаттагы окутуучулардын үлүшү билим берүү программасынын жалпы окутуучуларынын санынын 70 пайызынан кем эмес бөлүгүн түзүшү керек.

Сырттан окуу жана күндүзгү-сырттан окуу формасындагы окуган

студенттердин саны менен күндүзгү формадагы студенттердин санынын ченемдик катышы 1:1 болушу керек. Сырттан окуу жана күндүзгү-сырттан окуу формасындагы окутуу күндүзгү окутуу формасындагы студенттер болгон учурла гана уруксат берилет.

33. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашырууда негизги кесиптик билим берүү программасынын сабактарынын толук тизмеси боюнча түзүлүүчү маалыматтар базасын жана китепкана фондун ар бир студенттин колдонуусу камсыз кылынышы керек. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун билим берүү программасы лабораториялык практикумдарды жана практикалык сабактарды (түзүлүүчү компетенцияларды эсепке алуу менен аныкталат) камтууга тийиш. Студенттер өз алдынча иштерди аткарууда интернет маалыматтык-телекоммуникациялык тармакты пайдалана алышына жетишүү кажет.

Негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу үчүн зарыл болгон окуу адабияты жана/же электрондук адабият менен студенттердин камсыз болуусу бир студентке 0,5 экземплярдагы ченемге ылайык келиши керек. Окуу маалыматынын булактары заманбап талаптарга жооп берүүсү керек. Лаборатордук жана курстук иштер үчүн методикалык көрсөтмөлөр 1:1 катышта болуусу керек.

Билим берүү процессинде мыйзам чыгаруу актылары, ченемдик документтер, кесиптик багыт берүүчү мезгилдүү басылмалардын материалдары пайдаланылышы керек.

Китепкана фонду бардык окуу циклдеринин предметтери боюнча басмадан чыккан басма жана электрондук түрдөгү негизги жана кошумча окуу колдонмолору менен толукталышы зарыл.

Китепкана фондунун окуу адабияттарынан сырткары расмий жана мезгилдүү басма сөз каражаттары менен толукталышы зарыл. Ар бир студент 3 аталыштан кем эмес техникалык журналдар менен камсыз болушу керек.

Билим берүү уюму ар бир студентке профилдик билим берүү уюмдары жана бөлөк ишкана-уюмдар менен ыкчам маалымат алмаша алгыдай жана заманбап кесиптик маалымат базалары, интернет тармагынын маалыматтык ресурстары менен байланышуучу мүмкүнчүлүктөрдү түзүп бериши зарыл.

34. Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун окуу планында каралган лабораториялык, дисциплиналык жана дисциплиналар аралык даярдоонун, студенттерди практикалык даярдоонун бардык түрүн жүргүзүүнү камсыз кылган, колдонуудагы санитардык жана өрткө каршы эрежелер менен ченемдерге ылайык келген материалдык-техникалык базасы болушу керек. (негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашырууда маанилүү болгон материалдык-техникалык камсыздоо, мисалы:

полигондор, технологиялык жабдуулар, студиялар ж.у.с., ошондой эле окутуунун техникалык каражаттар менен жабдууга коюлуучу ченемдик талаптар- студент/компьютер, студент/жабдык катышын сактоо ж.у.с.).

1 студентке санитардык норма жана эрежелерге ылайык керектүү аянтча 7 м² болуусу зарыл.

250403 “Жыгач иштетүүнүн технологиясы, эмеректер дизайны жана конструкциялоо” адистигине керектүү окуу кабинеттеринин, лабораториялардын, полигондордун, өнөрканалардын, залдардын БОЛЖОЛДУУ ТИЗМЕСИ:

Окуу кабинеттери:

Кыргыз тили жана адабияты;

Орус адабияты, тили жана кеп маданияты;

Чет тили;

Манас таануу;

Чийме геометрия жана инженердик графика;

Техникалык механика;

Электротехника жана электроника;

Экономика жана менеджмент;

Эмгекти коргоо жана жашоо коопсуздугу;

Кыргызстан тарыхы;

Жыгачты гидротермикалык иштетүү жана сактоо;

Гидравлика, жылуулук техникасы жана аэродинамика;

Жыгач иштетүү өндүрүшүнүн технологиялык жабдуулары;

Жыгач иштетүү өндүрүшүн автоматташтыруу;

Метрология, стандартташтыруу жана тастыктоо иштери;

Материал таануу;

Экология жана жашоо коопсуздугу;

Жыгач иштетүү өндүрүшүнүн технологиясы жана уюштурулушу;

Кесиптик ишмердүүлүктөгү маалыматтык технологиялар.

Өнөрканалар:

Жыгач иштетүү боюнча окуу өнөрканасы, устакана.

Спорттук комплекстер:

Спорт зал, тоскоолдуктар элементтери менен кең профилдүү ачык стадион, машыгуу залы.

Залдар:

Китепкана, интернетке туташкан окуу залы, салтанаттуу иш-чаралар залы, ашкана, медициналык пункт.

35. Бүтүрүүчү квалификациялык иштердин мазмунуна, көлөмүнө жана түзүмүнө коюлуучу талаптар Кыргыз Республикасынын Өкмөтү аныктай турган орто кесиптик билим берүү уюмунун бүтүрүүчүлөрүн мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациялоонун тартибин эске алуу менен орто кесиптик окуу жайы тарабынан аныкталат.

Кесиптик орто билим берүүсүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын

Түзүмү

250403 «Жыгач иштетүүнүн технологиясы, эмеректер дизайны жана конструкциялоо» адистиги

Кесиптик орто билим берүүсүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын түзүмү		Негизги билим берүү программасынын көлөмү жана анын окуу циклдери кредит менен
		1 жыл10 ай
1-Блок	I. Жалпы гуманитардык цикл	99
	II. Математикалык жана табигый - илим циклы	
	III. Кесиптик цикл	
	Дене тарбия (көрсөтүлгөн семестрлерде жумасына 2 сааттан)	3 – 5 семестр
2-Блок	Практика	15
3-Блок	Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация	6
Кесиптик орто билим берүүсүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын көлөмү		120

250403 «Жыгач иштетүүнүн технологиясы, эмеректер дизайны жана конструкциялоо» адистиги боюнча базалык орто кесиптик билим берүүнүн

Болжолдуу окуу планы

Квалификация – техник-технолог

Окуу мөөнөтүнүн нормасы

Жалпы орто билим берүүнүн базасында - 1 жыл 10 ай

№ п/п	Окуу дисциплиналарынын аталышы (практикалык иштер менен)	Жалпы эмгек сыйымдуулугу		Семестрлер боюнча болжолдуу бөлүштүрүү			
		Кредит менен	Саат менен	3 семестр	4 семестр	5 семестр	6 семестр
				Жумалардын сааты			
				15-18	15-18	12-18	9-18
1-блок	I. Жалпы гуманитардык циклы	18	540				
	Негизги бөлүк	15	450				
1	Кыргыз тили жана адабияты	3	90		*		
2	Орус тили	2	60	*			
3	Чет тили	2	60	*			
4	Кыргызстан тарыхы	4	120		*		
5	Манас таануу	2	60	*			
6	Кыргызстандын географиясы	2	60		*		
	Элективдүү бөлүк	3	90				
	Жыйынтыгы	18	540				
	II. Математикалык жана и табигый илимдер циклы	6	180				
	Негизги бөлүк	4	120				
7	Кесиптик математика	2	60	*			
8	Информатика	2	60	*			
	Элективдүү бөлүк	2	60				
	Бардыгы	6	180				
	III. Кесиптик цикл	75	2250				
	Негизги бөлүк	38	1140				
9	Чийме геометрия жана инженердик графика	4	120	*			
10	Техникалык механика	3	90		*		
11	Электротехника жана электроника	3	90	*			
12	Жылуулук техникасы	2	60	*			
13	Гидравлика жана гидропривод	3	90	*			
14	Материалтаануу жана жыгачтаануу	4	120	*			
15	Жыгачты гидротермикалык иштетүү жана жыгачты сактоо	5	150		*		
16	Метрология, стандартташтыруу жана тастыктоо	2	60				*

17	Ишкана экономикасы	3	90				*
18	Эмгек жана жашоо коопсуздугу	3	90				*
19	Кесиптик ишмердүүлүктөгү маалыматтык технологиялар	2	60		*		
20	Кесиптик ишмердүүлүктү укуктук камсыздоо;	2	60	*			
21	Жыгач иштетүү өндүрүшүн автоматташтыруу	2	60				*
	Элективдүү бөлүк	37	1110				
	Теориялык окуунун жыйынтыгы	99	2970				
	Дене тарбия (*)		Жума сына 2 саат	*	*	*	
2-блок	Практика (**)	15	450				
3-блок	Мамлекеттик аттестациянын жыйынтыгы (***)	6	180				
	Экзамендердин саны (максималдуу)			8-10	8-10	8-10	8-10
	Курстук иштердин/долбоорлордун саны		3-4				
	Негизги билим программасынын жалпы эмгек сыйымдуулугу	120	3600	30	30	30	30

(*) дене тарбия дисциплинасы жалпы эмгек сыйымдуулугуна кирбейт;

(**) кесиптик орто билим берүүчү орто окуу жайларынын адистиктери боюнча практикалардын түрлөрү жана саны;

(***) кесиптик орто билим берүүчү орто окуу жайларындагы мамлекеттик сынактары.